

Tajomstvá našich lesov: Sprievodca svetom cicavcov

Od skrytých stôp po vládcov divočiny

Sprievodca ekosystémom

Čo spája obyvateľov lesa?

Definícia triedy Cicavce

Kostra a opora

Všetky tieto zvieratá sú stavovce – majú vnútornú kostru a chrbticu, ktorá im poskytuje pevnosť a pohyb.

Teplo domova

Ich telo pokrýva srsť. Táto vrstva funguje ako izolácia, ktorá ich chráni a udržuje v teple, či už v daždi alebo v snehu.

Starostlivosť

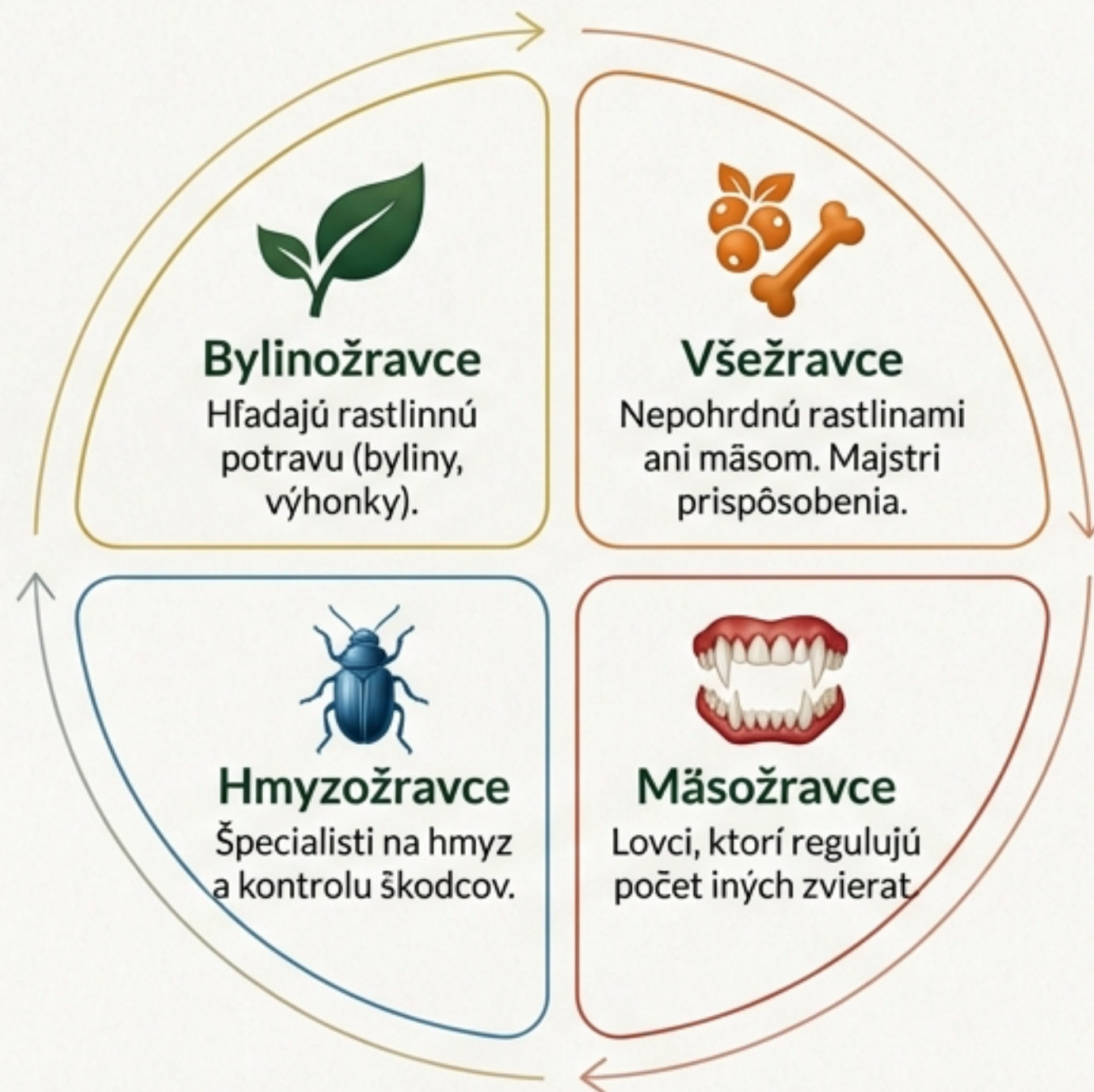
To najdôležitejšie puto – rodia živé mláďatá, ktoré sa po narodení živia materským mliekom.

Rovnováha na tanieri

Potravinový reťazec lesa

Les je ako veľká jedáleň, kde má každý svoje miesto a úlohu.

Parohy verzus Rohy: Králi a princovia lesa

Srniec lesný

Capreolus capreolus

Menší a nenápadný. Keď sa vylaká, vydáva zvuk podobný hrubému psiemu štekotu („štekáč“). Mláďatá sú flakaté pre lepšie maskovanie.

Jeleň lesný

Cervus elaphus

Skutočný kráľ lesa. Je oveľa väčší a žije v stádach (samica je laň). Počas ruje sa ozýva mohutným „trúbením“.

Vedeli ste?

Parohy nie sú rohy. Samce ich každý rok (na jeseň/koncom zimy) zhadzujú a na jar im narastú nové.

Sila a vytrvalosť

Zubor európsky

Bison bonasus

Najväčšie suchozemské zviera Európy a „nežný obor“. Kedysi takmer vyhynul (populácia začínala s 5 jedincami), dnes ich je vďaka ochrane vyše 80 (napr. v Poloninách).

Muflón lesný

Ovis musimon

Vynikajúci lezec po skalách. Na rozdiel od jeleňov má **rohý**, ktoré sú duté, rastú celý život a nikdy ich nezhadzuje. Vek sa určuje podľa vrubov na rohoch.

Záhradník s krátkou pamětou

Veverica stromová

Sciurus vulgaris

Zuby

Má hlodavé zuby, ktoré neustále dorastajú, preto preto si ich musí obrusovať potravou (semená, orechy, huby).

Pohyb

Huňatý chvost slúži ako kormidlo pri skokoch dlhých až 3 metre.

Pohyb

Huňatý chvost slúži ako kormidlo pri skokoch dlhých až 3 metre.

Príbeh

Prezývame ju „zábudlivý záhradník“. Veverica si robí stovky skrýš s orieškami, no na polovicu zabudne. Z týchto zásob na jar vyrastú nové stromy.

Prežiť za každú cenu

Všežravce

Byť všežravcom je v drsných podmienkach výhoda. Tieto zvieratá dokážu spracovať rastlinnú aj živočíšnu potravu, čo z nich robí majstrov prežitia.

Najväčší maškrtník

Medveď hnedý

Ursus arctos

Menu: Hoci je to šelma, väčšinu stravy tvoria lesné plody, koreňky, hmyz a zdochliny.

Zimný spánok: Ukladá sa na tzv. nepravý zimný spánok.

Fun Fact

Mláďatá sa rodia počas zimy a sú neuveriteľne malé – veľkosťou pripomínajú morčatá.

Playfair Display

Lesná škôlka v akcii

Sviňa divá
Sus scrofa

Vybavenie: Telo chránia hrubé štetiny a v ústach má výrazné kly. Citlivým rypákom vycíti potravu hlboko pod zemou.

Rodina: Žijú v čriedach. Samice sa spoločne starajú o pruhované mláďatá, čím vytvárajú „lesnú škôlku“.

Lovci, ktorí udržujú rovnováhu

Mäsožravce

Príroda potrebuje lekárov. Mäsožravce sú prispôsobené na lov – majú pazúry, ostré zuby, dokonalé zmysly a sú rýchle.

Ich hlavnou úlohou je regulovať počet bylinožravcov a brániť ich premnoženiu, čím zachraňujú les pred zničením.

Stratégia lovu: Vytrvalosť a maskovanie

Vlk dravý

Canis lupus

Tímový hráč. Žije v rodinných svorkách a so svojou korisťou bojuje vytrvalosťou – prenasleduje ju, kým ju neuštvie. Za noc prebehne aj 50 km.

Rys ostrovid

Lynx lynx

Duch s anténami. Samotár, ktorý loví skokom zo zálohy. Štetinky na ušiach fungujú ako načúvacie prístroje – myš v tráve počuje až na 75 metrov!

Majstri akrobacie a inteligencie

Líška hrdzavá

Vulpes vulpes

„Skokan s kompasom.“ Pri lovení myší pod snehom pravdepodobne vníma magnetické pole Zeme, aby presne zamerala skok. (Poznámka: Prenáša besnotu).

Kuna lesná

Martes martes

Akrobat v korunách. Má typickú bielu škvrnu na krku (náprsenku). Je to najväčší nepriateľ veveričiek, pretože dokáže skákať zo stromu na strom až 4 metre.

Letec, ktorý vidí ušami

Playfair Display

Netopier veľký

Libre Baskerville Italic

Myotis myotis

Lato

Unikát: Jediný lietajúci cicavec. Má lietaciu blanu natiahnutú medzi predĺženými prstami.

Radar: V noci sa neorientuje očami, ale **echolokáciou**. Vysiela ultrazvuk a veľkými ušami zachytáva jeho odraz od hmyzu.

Stopy vedy

Prehľad a identifikácia

Slovenský názov	Latinský názov	Stopa
Jeleň lesný	<i>Cervus elaphus</i>	
Srniec lesný	<i>Capreolus capreolus</i>	
Sviňa divá	<i>Sus scrofa</i>	
Vlk dravý	<i>Canis lupus</i>	-
Medveď hnedý	<i>Ursus arctos</i>	-
Rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>	-
Líška hrdzavá	<i>Vulpes vulpes</i>	-

Sme hostia v ich domove

Lesné cicavce sú kľúčovou súčasťou našej prírody. Mnohé z nich, ako zubor, rys či netopier, sú chránené zákonom.

Pochopenie ich spôsobu života je prvým krokom k tomu, aby sme ich dokázali chrániť. Zubria zvernica Topolčianky a návrat zubrov do Polonín sú dôkazom, že ochrana prírody má zmysel.

Chráňme si naše bohatstvo.